

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORLAMASI HAKKINDA ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ALGI DÜZEYLERİNİN ÖLÇÜLMESİ: AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ¹

Utku Şendurur²

Makale İlk Gönderim Tarihi / Recieved (First): 22.11.2019

Makale Kabul Tarihi / Accepted: 14.01.2020

Özet

Günümüz ekonomisinde işletmeler arası rekabetin ve toplumun sosyal ve çevresel farkındalığının artması ile birlikte, sürdürülebilir olma artık işletmelerin en temel amacı haline gelmiştir. Artık paydaşlar, geleneksel raporlamanın yanında, işletmelerin sosyal ve çevresel faaliyetleri ile ilgili bilgi verdikleri sürdürülebilirlik raporlamasını da talep etmektedirler. Geleceğin muhasebe meslek mensupları, yöneticileri, işletme sahipleri ve kamu çalışanları olmaya aday muhasebe öğrencilerinin de bu raporlama sistemi hakkında bilgi sahibi olması son derece önem arz etmektedir. Bu çalışmada sürdürülebilirlik raporlaması hakkında, öğrencilerin algı düzeylerinin ölçülmesi amaçlanmış ve ortaya çıkan sonuçlar birbiri ile karşılaştırılmıştır. Çalışmada Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinin farklı bölümlerinde ve sınıflarında öğrenim gören öğrencilerinin sürdürülebilirlik raporlaması hakkındaki algı düzeylerini ölçmek üzere toplam 106 öğrenciye bir anket uygulanmıştır. Çalışma sonuçlarına göre, öğrencilerin sınıfları, bölümleri, cinsiyetleri ve staj durumlarına göre, gruplar arasında istatistiki olarak anlamlı farklılıklar bulunamamıştır. Öğrenciler derslerde sürdürülebilirlik raporlamasından çok az bahsedildiğini belirtmiş ve bu konuda derslerde daha fazla uygulama yapılmasını gerektiğini söylemişlerdir

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik Raporlaması, Anket, T-testi

MEASUREMENT OF UNIVERSITY STUDENTS' LEVEL OF PERCEPTIONS ABOUT SUSTAINABILITY REPORTING: AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN UNIVERSITY CASE

Abstract

Nowadays, sustainability becomes the main purpose of the firms with increased competition and social and environmental awareness. Now, stakeholders request sustainability reporting includes social and environmental informations about firms operation along with traditional reporting. It is so important that students who are futures accountants, managers, firm owners and public officers should have knowledge about this reporting system. In this study it is aimed to measure the University students' level of perceptions about sustainability reporting and results are compared with each other. In this study, sum of 106 Ağrı İbrahim Çeçen University students which are at different departments and classes were choosen and implemented a survey to measure the level of perceptions about sustainability reporting. The results of the study could present no statistically significant differences between the student groups according to their classes, departments, gender and internship status. Students specified that, sustainability reporting was taught a little in the courses and more practice about sustainability reporting should be involved in the classes.

Key Words: Sustainability Reporting, Survey, T-test

¹ Bu çalışma 3-5 Mayıs 2018 tarihlerinde Ankara'da gerçekleşen Uluslararası Kültür ve Bilim Kongresi'nde aynı başlıkla sunulan bildirinin genişletilmiş halidir. Bildiri, özet metin kitabında basılmıştır (www.ukbk.org).

² Dr. Öğretim Üyesi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü Muhasebe Finansman Anabilim Dalı, usendurur@agri.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8303-4315

1. Giriş

Muhasebenin temel kavramlarından olan, sosyal sorumluluk ve işletmenin sürekliliği kavramı ve bu kavramların uygulanmasının bir sonucu olarak da işletmenin sürdürülebilirliği, günümüzde işletmelerin temel amaçları arasına girmiştir. Günümüzde işletmeler karlılıklarının yanında sosyal sorumluluk anlayışları ile de değerlendirilmektedirler. Özellikle sanayi devriminden sonra, doğal kaynakların hızla tüketilmesi, çevre kirliliği, çarpık kentleşme, nüfus artışı, hava, su ve toprak kirliliği, her ne pahasına olsun ekonomik büyüme önceliklidir düşüncesi yerine, ekonomik büyümeden önce ekolojik dengenin ve çevrenin korunması daha önemlidir görüşünü tartışmaya açmıştır (Altınbay, 2007: 11). Bunun yanında işletmeler, sosyal adaletsizlik ve çevre kirliliği gibi birçok soruna yol açmakla eleştirilmiş ve bunun sonucu olarak da, çevre kirliliği, doğal kaynak tüketimi, atık maddeler, çalışanların hakları ve konumu, iş güvenliği, yolsuzluk skandalları, toplumsal sorumluluk gibi meseleler daha önemli hale gelmeye başlamıştır. Artık işletmeler sosyal sorumluluğa uygun faaliyette bulunmaları gerektiğini anlamışlardır (Başar & Başar, 2006: 214-230). Bu nedenle işletmeler, rekabet gücünü arttırmak için, faaliyetlerinin sonucu ortaya çıkan, sosyal ve çevresel etkilere ilişkin bilgiler üretmek durumunda kalmışlardır. Birçok işletme, sürdürülebilirlik ve sorumluluğun işletmelere güç, itibar ve rekabet üstünlüğü getireceğini anlamıştır (Senal & Ateş, 2012: 84). Tüm bu gelişmeler yeni bir raporlama sisteminin gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Bu raporlama sistemi, işletmelerin sadece finansal bilgilerinden değil, aynı zamanda sosyal ve çevresel faaliyet bilgilerini de içeren tümleşik bir raporlama sistemidir. İşletme faaliyetlerinin tüm sonuçlarını gösteren bu raporlar, kurumsal sosyal sorumluluk raporlaması, finansal olmayan raporlama, üçlü sorumluluk raporlaması ve sürdürülebilirlik raporlaması gibi değişik isimlerle anılmaktadır (Çalışkan, 2012: 41-68).

Sürdürülebilirlik raporlamasının ileriki dönemlerde başarılı bir şekilde uygulanması gelecek nesillerin tutumuna bağlıdır. Genç nesillerin sürdürülebilirlik raporlaması ile geleneksel raporlamaya yenilik getiren sosyal ve çevresel raporlama konularında daha açık düşünceye sahip bireyler olduğu düşünülmektedir (Sobczak, Debucquet, & Havard, 2006: 463-474). İşletmeler sürdürülebilirlik raporlaması hakkında yeterli bilgiye sahip olurlarsa, bu raporlama sistemi etkin bir şekilde yürütülebilir. İşte bu yüzden geleceğin muhasebe meslek mensupları, işletme sahipleri ve yöneticileri olmaya aday üniversite öğrencilerinin eğitim süreçlerinde sürdürülebilirlik raporlaması konusunun önemini kavramaları son derece önemlidir (Yılmaz & Şahin, 2017: 110-122).

Bu çalışmanın amacı, geleceğin muhasebecisi, işletmecisi ve yöneticisi olmaya aday, muhasebe dersi alan İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerin sürdürülebilirlik raporlaması hakkındaki algılarını ölçmek ve tutumlarını belirlemektir. Çalışmada ayrıca, öğrencilerin sürdürülebilirlik raporlaması algı düzeyleri bakımından, öğrencilerin sınıfları, bölümleri, cinsiyetleri ve staj durumlarına göre, gruplar arasında istatistiki olarak anlamlı farklılıklar olup olmadığı da test edilmiştir.

2. Literatür Taraması

Konuyla ilgili akademik çalışmalar, sürdürülebilirlik raporlaması ve öğrencilerin sürdürülebilirlik raporlaması algıları açısından iki farklı şekilde sınıflandırılmak suretiyle incelenmiştir.

2.1.Sürdürülebilirlik Raporlaması İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Davey (1982) işletmelerin sosyal ve çevresel faaliyetleri ile ilgili sunduğu bilgiler ile işletmenin büyüklüğü arasında ilişki olup olmadığını araştırdığı çalışmasında, bu değişkenler arasında bir ilişki bulamamıştır. Cochran ve Wood (1984: 42-56)'un çalışmalarında ise, işletmenin kurumsal sosyal sorumluluk düzeyi ve finansal performansı arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmüştür. McGuire ve diğerleri (1988: 854-872) çalışmalarında sosyal performansı açıklayan en iyi değişkenlerin, karlılık ve

Sürdürülebilirlik Raporlaması Hakkında Üniversite Öğrencilerinin Algı Düzeylerinin Ölçülmesi: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Örneği

kaldıraç oranı değişkenleri olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Roberts (1992: 595-612) araştırmasında, kurumsal sosyal sorumluluk düzeyi ve işletmenin finansal performansı arasında pozitif bir ilişki bulurken; çevresel ve sosyal bilgileri açıklama düzeyi ve büyüklük arasında bir ilişki bulamamıştır. Pava ve Krausz (1996: 321-357) konu ile ilgili 21 çalışmayı analiz etmişler ve bu çalışmalardan 1’inde işletmelerin ekonomik performansı ve sosyal sorumluluk düzeyleri arasında negatif, 12’sinde pozitif ilişki bulunduğunu ve 8’inde ise hiçbir ilişkinin bulunmadığını belirlemişlerdir. Waddock ve Graves (1997: 303-319)’in çalışmalarında sosyal performans ile kurumsal performans arasında pozitif bir ilişki saptadıkları görülürken, Griffin ve Mahon (1997: 5-31)’un ise, karlılık kriterlerinin sosyal sorumluluğu ölçme konusunda yetersiz kaldığı sonucunu buldukları görülmüştür.

2000’li yıllarda yapılan çalışmaların ilkinde, Stray ve Ballantine (2000: 165-177), işletmelerin sosyal ve çevresel faaliyetleri hakkında bilgi açıklama düzeyi ile sektör değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulmuşlardır. Çalışma sonuçlarına göre çevreyle daha yakın ilişkide olan işletmeler diğer işletmelere göre, sürdürülebilirlik raporlarında daha fazla sosyal ve çevresel bilgilere yer vermektedirler. Balal (2000: 114-121)’ın araştırmasına göre, özel sektörde faaliyet gösteren işletmeler, devlet işletmelerine göre, sürdürülebilirlik raporlarında daha fazla sosyal ve çevresel açıklamalara yer vermektedir. Adebayo (2000), kurumsal sosyal sorumluluk ile sosyal ve finansal performans arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada, işletmenin sosyal sorumluluk düzeyi ile işletmenin yaşı ve büyüklüğü değişkenleri arasında pozitif bir ilişki saptamıştır. McWilliams ve Siegel (2000: 603-609) tarafından yapılan diğer bir çalışmada ise finansal performans ve sosyal sorumluluk arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanamamıştır. 2001 yılında yapılan çalışmalarda Kolk ve diğerleri ulusal işletmelerin, uluslararası işletmelere göre; Cormier ve Gordon ise, özel sektör işletmelerinin, devlet işletmelerine göre, sürdürülebilirlik raporlarında sosyal ve çevresel faaliyet bilgilerine daha az yer verdiklerini bulmuşlardır. İşseveroğlu (2001: 55-67) araştırmasında işletmelerin sürdürülebilirliğinin, sosyal kriterlerle çok yakın bir ilişki içinde olduğunu belirtmiştir. Margolis ve Walsh (2003: 268-305) yaptıkları çalışmada, birçok kritere göre kurumsal sosyal sorumluluk düzeyi ve finansal performans arasında pozitif ilişki bulmuşlardır. Idowu ve Tawlor (2004: 420-437)’un İngiltere’de yaptığı araştırmada ise işletmelerin sürdürülebilirlik raporlaması uygulamalarının henüz çok başında oldukları tespit edilmiştir. Sürmen ve Aygün (2005, s. 35-42) yaptıkları çalışmalarında işletmelerin sosyal ve çevresel raporlar yayınlamaya teşvik edilmesi gerekliliğini belirtmişlerdir. Atakan ve İşçioğlu (2006: 125-133)’nin yaptıkları çalışmaya göre toplumun, işletmeden sosyal sorumluluk faaliyetinde bulunmalarını talep ettiklerini belirtilmiştir. Ho ve Taylor (2007: 123-150)’ın yaptıkları çalışma sonuçlarına göre, piyasa değeri yüksek ve çevreyle daha yakın ilişkide olan işletmeler, diğer işletmelere göre sürdürülebilirlik raporlarında daha fazla sosyal ve çevresel bilgiye yer vermektedir. Kaya ve Karakaya (2008: 153-170)’ya göre, meslek mensupları sürdürülebilirlik raporlaması ile ilgili bir düzenleme yapılmasını beklemektedir. Joshi ve Gao (2009: 27-44)’nin çalışmalarının sonucuna göre 4 büyük denetim firması tarafından denetlenen işletmeler, diğer işletmelere göre sürdürülebilirlik raporlarında daha fazla sosyal ve çevresel açıklamalara yer vermektedirler.

Çiftçioğlu ve Poroy (2010: 83-99) tarafından yapılan çalışmada BIST Kurumsal Yönetim Endeksinde yer alan işletmelerin sadece iki tanesinin sürdürülebilirlik raporlaması yaptığı sonucu ortaya çıkmıştır. Chen ve Wang (2011: 361-370) Çin’de yaptıkları, finansal performans ve kurumsal sosyal sorumluluk arasındaki ilişkiyi araştıran araştırmalarında, finansal performans ve kurumsal sosyal sorumluluk arasında pozitif bir ilişki bulmuşlardır. Çelik ve diğerlerinin (2014: 439-453) yaptığı araştırmalarında ise iki değişken arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanamamıştır. Şendurur ve Karacaer (2017: 897-930)’in çalışmasında ise, sürdürülebilirlik raporlaması puanları ile işletmenin büyüklüğü, ülkesinin menşei, işletmeyi denetleyen denetçi tipi, işletmenin yaşı, likiditesi, kaldıraç oranı ve karlılığı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu saptanmıştır.

2.2.Öğrencilerin Sürdürülebilirlik Raporlaması Algıları İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Kraft (1991: 179-188) 151 lisans öğrencisine anket uyguladığı çalışmasında, sosyal sorumluluk kriterinin örgütsel etkinliği açıklamada yetersiz kaldığını bulmuştur. Arlow (1991: 63-69) ise, 138 üniversite öğrencisi ile bir çalışma yapmıştır. Çalışmada, kız öğrencilerin erkek öğrencilerden sosyal bakımdan daha fazla sorumluluk taşımakta olduğu, işletme bölümü öğrencilerinin diğer bölümler kadar etik değerlere sahip çıktığı ve yaş değişkeninin sosyal sorumluluk bilincinde çok önemli olduğu gibi sonuçlar ortaya çıkmıştır. Borkowski ve Ugras (1998: 117-127) 1985 ve 1994 yılları arasında konuyla ilgili yapılan çalışmaları incelemiştir. Ortaya çıkan sonuçlara göre, kız öğrencilerin ve yaşı daha büyük olan öğrencilerin sosyal sorumluluk ve etik bilinçleri diğer öğrencilere göre daha fazladır.

Elias (2004: 267-281)'ın iflasların kurumsal sosyal sorumluluk algısı üzerindeki etkisini incelediği çalışmasında, öğrencilerin işletmelerin sürdürülebilir başarı ve karlılığı için kurumsal sosyal sorumluluğa önem vermesi gerektiği fikrinde oldukları sonucu çıkmıştır. Fleischman ve Schuele (2006: 35-66) 164 öğrenciye anket uyguladıkları çalışmalarında, öğrencilerin çevresel konularla ilgili farkındalıklarının yüksek bir seviyede olduğunu bulmuşlardır. Corney ve Reid (2007: 33-54) çalışmalarında öğrencilerin sürdürülebilirlik hakkındaki bilgilerinin uygulamadan çok teoriye dayandığını, Nickel (2007: 545-564)'in yaptığı bir başka çalışmada da öğrencilerin, öğretmenlerden konuyla ilgili daha fazla uygulama yapmalarını istedikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Lamsa vd. (2008: 45-58) çalışmalarında, 217 işletme bölümü yüksek lisans öğrencisine anket uygulamışlardır. Ortaya çıkan sonuçlara göre öğrenciler, hissedar modelinde göre paydaş modelinin daha önemli olduğu konusunda görüş bildirmişlerdir. Yine aynı yıllarda ülkemizde Özalp vd. (2008: 69-84)'nin yaptığı çalışmada öğrencilerin sosyal sorumluluğu algılama seviyelerinin ileride iş dünyasının etik pozisyonunu belirleyecek öğelerin en önemlisi olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Hotamışlı vd. (2010: 280-299) çalışmalarında öğrencilerin kurumsal sosyal sorumluluğu algılamalarını etkileyen en önemli faktörü iş tecrübesi olarak belirlemişlerdir. Wong vd. (2010: 299-310) çeşitli ülkelerdeki 317 işletme bölümü yüksek lisans öğrencisi üzerinde yaptıkları çalışmalarında, Amerikalı öğrencilerin sosyal sorumluluğa, Hintli öğrencilerin ise yardımseverliğe ve daha fazla önem verdikleri sonuçları bulunmuştur. Hüssein ve Cankül (2010: 50-67) öğrenciler üzerinde yaptıkları çalışmalarında, öğrencilerin çevrenin hızla yok olması bilincini taşımaya rağmen bunu tüketim davranışlarına yansıtmadıklarını belirlemişlerdir. Şahin vd. (2012: 459-478) öğrencilerin sürdürülebilirlik algısı ve çeşitli değişkenler arasındaki ilişkiyi araştırmak için bir yapısal eşitlik modeli kurmuşlardır. Araştırma sonuçlarına göre, cinsiyetin sürdürülebilirliği açıklayan en önemli değişken olduğu belirtilmiştir. Güven ve Aydoğdu (2012: 185-202)'nin öğrencilerin çevre sorunlarına yönelik farkındalık seviyelerini araştırdıkları çalışmalarında, öğrencilerin farkındalığının yüksek olduğunu ama, bu farkındalığın çevre sorunlarının nedenlerini anlamak ve çözüm önerileri getirmek hususunda yetersiz kaldığını tespit etmişlerdir. Kılınç ve Aydın (2013 :731-752), yaptıkları çalışmada öğrencilerin enerji, eğitim, çevre, ekonomi ve teknoloji konularında sürdürülebilir fikirlerinin olduğunu; Rosen (2013: 372-386), öğrencilerin sürdürülebilirliğin mühendislikte uygulanması konusunda çeşitli önerilerinin olduğunu ve Khalil vd. (2013: 307-327), sürdürülebilirliğin bütün öğrencilerin yaşamlarında önemli düzeyde varlık gösterdiği sonuçlarını tespit etmişlerdir. Morçin (2013: 70-81) öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmasında, en önemli kurumsal sosyal sorumluluk niteliğinin dürüstlük olduğu bilgisine ulaşırken, Toker ve Tat (2013: 34-56), yükseköğretim düzeyindeki öğrenciler üzerinde yaptıkları çalışmalarında kurumsal sosyal sorumluluk ile ilgili derslerin öğrencilerin kurumsal sosyal sorumluluk algısını büyük oranda yükselttiği sonucuna ulaşmışlardır. Ali vd. (2014: 1-10)'nin sürdürülebilirlik ve istihdam edilebilirlik arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmalarında, öğrencilerin bu konu hakkında yüksek bir farkındalığa sahip oldukları sonucuna ulaşmışlardır. Bayraktar ve Güvenç (2014: 40-50)

Sürdürülebilirlik Raporlaması Hakkında Üniversite Öğrencilerinin Algı Düzeylerinin Ölçülmesi: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Örneği

meslek yüksekokulu öğrencilerinin kurumsal sosyal sorumluluk algısını yüksek düzeyde bulurken, Morkoç ve Erdönmez (2014: 282-301) çalışmalarında önlisans öğrencilerinin sosyal sorumluluk ile ilgili eğitim almadıklarını belirtmişlerdir. Bu yıllarda Öksüz (2014: 55-75)'ün yaptığı bir başka çalışma sonuçlarında öğrencilerin kurumsal sosyal sorumluluğu halka ilişkilerin ayrılmaz bir parçası olarak gördüğü vurgulanmıştır. Alonso vd. (2015: 1-17)'nin 535 işletme bölümü öğrencisine anket uygulayarak yaptıkları çalışmalarında, kız öğrencilerin kurumsal sosyal sorumluluk kavramları ile daha fazla ilgilendiği ve paydaşların bakış açılarını önemsedikleri sonuçları ortaya çıkmıştır. Biasutti ve Frate (2016: 1-17) öğrencilerin sürdürülebilirliğe yönelik tutumlarını ölçmeyi amaçlayan çalışmalarında, öğrenciler arasında toplum ve çevre boyutlarıyla ilgili anlamlı farklılıkların olduğunu bulmuşlardır. Sammalisto vd. (2016: 510-526) ise lisans öğrencilerinin sürdürülebilirlik bilgi birikimi, davranış ve bilinçlerini ölçmüşlerdir. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin bu yöndeki gelişimi umut verici düzeydedir. Anbar vd. (2017: 119-139) muhasebe dersi alan öğrencilerinin kurumsal sosyal sorumluluk algı düzeyleri ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışma sonuçlarına göre, yaş değişkeni hariç, diğer demografik değişkenler ile öğrencilerin kurumsal sosyal sorumluluk algı seviyeleri arasında anlamlı bir farklılığa rastlanamamıştır.

3. Çalışmanın Amacı Ve Önemi

Çalışmanın amacı, ekonomik, sosyal ve çevresel faaliyetleri de kapsayan, sürdürülebilirlik raporlaması hakkında muhasebe dersi alan öğrencilerin, algı düzeylerini belirlemektir.

Literatürde, sürdürülebilirlik ve öğrencilerin sürdürülebilirlik algısı üzerine çok sayıda çalışma olsa da, sürdürülebilirlik raporlaması hakkında öğrencilerin algı düzeyini ölçen bir çalışmaya rastlanamamıştır. Çalışmanın literatürdeki bu boşluğu doldurması yönüyle önemli olduğu düşünülmektedir.

4. Çalışmanın Veri Seti, Yöntemi ve Hipotezleri

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın veri seti ve yöntemine ilişkin bilgiler verilmiştir. Bu çalışma Fidan ve Uysal (2017)'in çalışmasındaki ölçekten esinlenilerek yapılmıştır. Çalışmada Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde muhasebe eğitimi alan öğrenciler evren olarak seçilmiştir. Bu öğrencilerin toplam sayısı 136'dır. Bu öğrencilerden 106'sına ulaşılarak anket uygulanmıştır. Dolayısı ile evrenin büyük bir bölümüne ulaşılmıştır. Çalışmada Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi'nde muhasebe eğitimi alan öğrencilerin sürdürülebilirlik raporlaması hakkında algı düzeyleri öğrencilere uygulanan anket yardımı ile araştırılmış, ortaya çıkan sonuçlar yüzde ve frekans dağılımı yöntemi ile analiz edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin sürdürülebilirlik raporlamasını algılama düzeyleri konusunda okudukları bölümler, sınıflar, staj tecrübeleri, cinsiyetleri ve muhasebeye ilgi düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı da t-testi, Kruksal Wallis ve Mann Whitney-U testleri uygulanarak araştırılmıştır.

4.1. Veri Seti

Çalışmada kullanılan veriler 2018 yılına Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi'nde muhasebe eğitimi alan öğrencilerine anket uygulanarak elde edilmiştir. Eksik veriler çıkarıldıktan sonra ulaşılan öğrenci sayısı toplam 106 kişidir. Her ne kadar sürdürülebilirlik raporlaması adı altında ayrı bir ders olmasa da, muhasebe dersinin içeriğinde sürdürülebilirlik raporlamasından bahsedilmektedir. Öğrenciler araştırma konusu hakkında bilgi sahibidirler. Çalışmada, ankete katılan öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerinin tespiti için 5 soru; sürdürülebilirlik raporlamasını algılama düzeyleri ile ilgili de 5'li likert ölçeği kullanılarak hazırlanan 16 soru yer almaktadır. Yapılan Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testlerine göre veriler normal dağılmıştır (sig: 0.000). Anketin tüm sorularının dahil edildiği güvenilirlik

Sürdürülebilirlik Raporlaması Hakkında Üniversite Öğrencilerinin Algı Düzeylerinin Ölçülmesi: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Örneği

analizi için yapılan Cronbach Alpha (α) analiz değeri ise 0.817'dir. Bu değer 0.8'in üzerinde olduğu için, uygulanan anketin yüksek güvenilirliğe sahip olduğu söylenebilir.

4.2.Yöntem

Çalışmada yüz yüze görüşme yöntemi ile öğrencilere anket uygulanmış ve araştırma sonucunda elde edilen veriler SPSS 25 paket programına aktarılarak frekans ve yüzde dağılımı, ortalamalar gibi istatistiki yöntemlerle analiz edilmiştir. Ayrıca anket sorularına tek tek bakılarak gruplar arası anlamlı bir fark olup olmadığını gösteren, t-testi, Kruksal Wallis ve Mann Whitney-U testleri de yapılmıştır. Kruksal Wallis testi ANOVA testinin, Mann Whitney-U testi ise, t-testinin parametrik olmayan karşılığıdır. Çalışmada her ne kadar veriler normal dağılmış olsa da, bazı gruplarda, örneklem büyüklüğü yetersiz kalmış ve parametrik olmayan testler kullanılmıştır.

4.3.Hipotezler

Literatür incelendiğinde, sürdürülebilirlik ve çeşitli değişkenler ilişki bulan birçok çalışma olduğu görülebilir. Bunlardan literatürde en fazla rastlananlar; cinsiyet, yaş, uygulamalı ders ve staj, öğrencilerin okudukları bölüm ve sınıflar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Arlow (1991), Borkowski ve Ugras (1998), Şahin vd (2012) ve Alonso vd (2015) yaptıkları çalışmalarında cinsiyet değişkeninin ayırt edici bir özellik olduğunu ve genellikle kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre sürdürülebilirliğe daha fazla önem verdiklerini tespit etmişlerdir. Dolayısıyla çalışmadaki birinci hipotez şu şekildedir:

H1: *Sürdürülebilirlik raporlamasını algılama düzeyleri konusunda öğrencilerin cinsiyetleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık vardır.*

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültelerinde (İİBF) en çok muhasebe dersi genelde işletme bölümlerindedir. Çalışmanın yapıldığı İbrahim Çeçen Üniversitesi İİBF'nde üç bölüm bulunmaktadır. Bunlar işletme, iktisat ve siyasi bilimler ve kamu yönetimi (SBKY) bölümlerdir. İşletme bölümünde çok sayıda muhasebe dersi bulunurken, İktisat ve SBKY bölümlerinde muhasebe dersleri daha azdır. Dolayısıyla, Arlow (1991), Toker ve Tat (2013) ve Morkoç ve Erdönmez (2014)'in çalışmalarında da belirttiği gibi aldıkları muhasebe dersleri bakımından öğrencilerin okudukları bölüm ile sürdürülebilirlik raporlaması algıları arasında bir ilişki olması beklenmektedir. Çalışmadaki ikinci hipotez şu şekildedir:

H2: *Sürdürülebilirlik raporlamasını algılama düzeyleri konusunda öğrencilerin okudukları bölümler arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık vardır.*

Çalışmada lisans 1. sınıf ve lisans 4. sınıf öğrencilerine anket uygulanmıştır. Lisans 1. sınıf öğrencilerin henüz muhasebe dersi alan ve yaş olarak daha küçük öğrenciler olurken, lisans 4. sınıf öğrencileri birçok muhasebe dersi almış ve yaş olarak daha büyük öğrencilerden oluşmaktadır. Toker ve Tat (2013), Morkoç ve Erdönmez (2014) ve Anbar vd. (2017)'in de çalışmalarıyla paralel olarak öğrencilerin sürdürülebilirlik raporlaması algıları ile okudukları sınıflar arasında anlamlı bir farklılığın olması beklenmektedir. Çalışmadaki üçüncü hipotez şu şekildedir:

H3: *Sürdürülebilirlik raporlamasını algılama düzeyleri konusunda öğrencilerin okudukları sınıflar arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık vardır.*

Muhasebe eğitimi alırken aynı zamanda muhasebe ile ilgili beceri eğitimi (staj) alan öğrenciler derslerde öğrendikleri teorileri uygulama fırsatı bulmaktadır. Dolayısıyla bu öğrenciler muhasebenin bir kolu olan raporlama ile de yakından ilişki içerisinde olurlar. Staj yapan öğrencilerin diğer öğrencilere göre sürdürülebilirlik raporlaması algısının daha farklı olması beklenir. Nickel (2007) ve Hotamışlı vd (2010)'nin çalışmalarında da benzer sonuçlar ortaya çıkmıştır. Çalışmadaki dördüncü hipotez şu şekildedir:

H4: Sürdürülebilirlik raporlamasını algılama düzeyleri konusunda öğrencilerin staj yapma yapmama durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır.

5. Bulgular Ve Yorumlar

Öğrencilerin anket sorularına verdikleri cevaplara göre yapılan değerlendirmeler tabloların altında yer almaktadır. Ankete katılan öğrencilere ait demografik bilgiler Tablo-1’de gösterildiği gibidir.

Tablo 1: Demografik Özellikler

<i>Cinsiyet</i>	Frekans	Yüzde
Kız	61	57.5
Erkek	45	42.5
<i>Öğrenim Gördüğü Bölüm</i>	Frekans	Yüzde
İşletme	44	41.5
İktisat	41	38.7
SBKY	21	19.8
<i>Sınıf</i>	Frekans	Yüzde
Lisans 1	36	34
Lisans 4	70	66
<i>Staj Yapma Durumu</i>	Frekans	Yüzde
Evet	18	17
Hayır	88	83

Ankete katılan öğrencilerin %42.5’i erkek, %57.5’i ise kız öğrencilerden oluşmaktadır. SBKY bölümü lisans 1. sınıfta muhasebe dersi olmadığı için, bu bölümden ankete katılım oranı düşüktür. Demografik özelliklerden ortaya çıkan bir başka çarpıcı sonuç ise öğrencilerin %83’ünün muhasebe ile ilgili bir işte staj yapmadıklarıdır. Muhasebe dersi alan öğrencilerin sürdürülebilirlik raporlaması hakkında algı düzeylerini belirlemeye yönelik sorulara ilişkin görüşleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Öğrenci Görüşleri

SORULAR	Kesinlikle katılmıyorum (%)	Katılmıyorum (%)	Kararsızım (%)	Katılıyorum (%)	Kesinlikle katılıyorum (%)	ORTALAMA PUAN
Muhasebe dersi almış öğrenciler sürdürülebilirlik raporlaması kavramını kendi çabalarıyla öğrenebilir	20.8	31.1	28.3	12.3	7.5	2.55
Sürdürülebilirlik raporlaması yapan işletmeler, genel durumlarını geleneksel raporlama yapan işletmelere göre daha şeffaf bir biçimde ortaya koyar	2.8	11.3	27.4	51.9	6.6	3.48
Sürdürülebilirlik raporlaması ile işletmelerin durumunu daha ayrıntılı şekilde görebiliriz	4.7	5.7	13.2	58.5	17.9	3.79
Sürdürülebilirlik raporlamasının en iyi şekilde öğrenilmesi, muhasebe mesleğini icra edenler veya edebilecekler için oldukça önemlidir	3.8	7.5	7.5	46.2	34.9	4.01
Sürdürülebilirlik raporlaması ülkemizdeki muhasebe uygulamalarını dünya ile uyumlu hale getirir	2.8	3.8	41.5	40.6	11.3	3.54
Ülkemizde finansal raporlamanın yeterli olduğunu ve sürdürülebilirlik raporlamasına gerek olmadığını düşünüyorum	30.2	32.1	22.6	11.3	3.8	2.26
Sürdürülebilirlik raporlamasında çevre ve sosyal sorumluluk faaliyetlerinin de raporlanması raporlamanın hazırlanmasını güçleştirmektedir	8.5	12.3	40.6	33	5.5	3.15
Sürdürülebilirlik raporlaması eğitimi lisans programlarında ayrı bir ders olarak verilmelidir	8.5	7.5	21.7	35.8	26.4	3.64
Okuduğum bölümde sürdürülebilirlik raporlaması dersi zorunlu ders olarak verilmelidir	13.2	7.5	32.1	28.3	18.9	3.32
Sürdürülebilirlik raporlaması hakkında derslerde daha fazla teorik bilgi verilmesi gerekir	7.5	7.5	18.9	41.5	24.5	3.68
Sürdürülebilirlik raporlaması hakkında derslerde daha fazla uygulama yapılması gerekir	8.5	5.7	15.1	39.6	31.1	3.79
Sürdürülebilirlik raporlaması ile raporlamanın kalite düzeyi artacaktır	3.8	10.4	34	39.6	12.3	3.46
Sürdürülebilirlik raporlaması yapan işletmeler paydaşlarına ve topluma daha fazla önem veren işletmelerdir	4.7	9.4	33	39.6	13.2	3.47
Günümüzde paydaşlar yatırım, ortaklık ve satın alma gibi kararlarını verirken işletmelerden sadece ekonomik bilgi değil, bunun yanında sosyal ve çevresel bilgiler de talep etmektedir	4.7	3.8	34	36.8	20.8	3.65
Sürdürülebilirlik raporlaması yapan işletmeler topluma güven verir	4.7	5.7	21.7	44.3	23.6	3.76
Sürdürülebilirlik raporlaması ileriki dönemlerde zorunlu hale gelmelidir	7.5	6.6	19.8	39.6	26.4	3.71

Ankete katılan öğrencilere sürdürülebilirlik raporlaması hakkında algı düzeylerini belirlemek amacıyla 5'li likert ölçeği kullanılarak toplam 16 soru sorulmuştur. Tabloda bulunan rakamlar

Sürdürülebilirlik Raporlaması Hakkında Üniversite Öğrencilerinin Algı Düzeylerinin Ölçülmesi: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Örneği

öğrencilerin verdiği cevapları yüzde (%) olarak ifade etmektedir. Ayrıca öğrencilerin işaretlediği şıklara puan verilerek (kesinlikle katılmıyorum=1, katılmıyorum=2, kararsızım=3, katılıyorum=4 ve kesinlikle katılıyorum=5) ortalama puanlar da hesaplanmıştır. Ortaya çıkan sonuçlara göre öğrenciler sürdürülebilirlik raporlaması kavramını kendi çabalarıyla öğrenmelerinin zor olduğunu (2.55), ülkemizdeki finansal raporlamanın yetersiz olduğunu (2.26), sürdürülebilirlik raporlaması yapan işletmelerin daha şeffaf olduğunu (3.48) ve finansal, sosyal ve çevresel konularda daha ayrıntılı bilgiler verdiklerini (3.79), muhasebe mesleğini icra edenler veya edecekler için sürdürülebilirlik raporlaması kavramının önemli olduğunu (4.01), sürdürülebilirlik raporlaması eğitiminin zorunlu olması (3.32), ayrı bir ders olarak okutulması (3.64), derslerde daha fazla teorik (3.68) ve uygulamalı (3.79) eğitim verilmesi gerektiğini, günümüzde paydaşların işletmelerde daha fazla sosyal ve çevresel bilgi talep ettiğini (3.65), sürdürülebilirlik raporlaması yapan işletmelerin topluma daha fazla önem verdiğini (3.47), sürdürülebilirlik raporlamasının kaliteyi arttıracığını (3.46) ve ileride zorunlu hale gelmesi gerektiğini (3.71) fakat bunun yanında sürdürülebilirlik raporlamasında çevre ve sosyal sorumluluk faaliyetleri de raporlandığı için raporlamanın hazırlanması sürecinin zor olduğunu belirtmişlerdir (3.15).

Öğrencilerin sürdürülebilirlik raporlaması algıları ve cinsiyet, öğrenim gördüğü bölüm, okuduğu sınıf ve staj yapıp yapmama durumu arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmeye yönelik yapılan t-testi, Kruksal Wallis ve Mann Whitney-U testleri sonuçları Tablo 3’de gösterildiği gibidir.

Tablo 3: T-Testi, Kruksal Wallis ve Mann Whitney-U testleri Sonuçları

GRUPLAR	Testler	ANLAMLILIK	HİPOTEZLER
<i>Cinsiyet</i>	T-testi	sig= 0.09 (t=1.666)	H1 Red
<i>Öğrenim görülen bölüm</i>	Kruksal Wallis	sig=0.35	H2 Red
<i>Sınıf</i>	T-testi	sig=0.07 (t=1.954)	H3 Red
<i>Staj durumu</i>	Mann Whitney-U	sig=0.055	H4 Red

Yapılan analiz sonuçlarına göre varyanslar homojendir ve veriler normal dağılmıştır. Değişken grupları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı test edildiğinde ise, anlamlılık düzeyini gösteren “sig” değerinin 0.05’ten büyük olduğu görülmüştür. Dolayısıyla öğrencilerin sürdürülebilirlik raporlaması algı düzeyleri ile değişken grupları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Araştırma sonuçlarına göre öne sürülen dört hipotez de reddedilmiştir. Bu sonuçların ortaya çıkmasının nedeninin öğrencilerin tümünün sürdürülebilirlik raporlaması hakkında fazla bilgiye sahip olmaması ve hemen hemen tüm sorulara benzer cevaplar vermesi olduğu söylenebilir.

6. Sonuç Ve Öneriler

Çalışmanın sonuçları şu şekilde özetlenebilir:

- Öğrenciler sürdürülebilirlik raporlamasının derslerde çok az bahsedildiği ve kendi çabaları ile öğrenemeyeceklerini belirtmişlerdir.
- Öğrencilere göre, sürdürülebilirlik raporlaması yapan işletmeler daha şeffaf, topluma güven veren ve daha prestijli işletmelerdir.
- Öğrencilere göre, sürdürülebilirlik raporlamasının meslek mensupları tarafından öğrenilmesi gerekir.
- Öğrencilere göre, sürdürülebilirlik raporlaması ayrı bir ders olarak okutulmalı, daha fazla teori bilgi verilmeli ve ileride zorunlu bir ders olmalıdır.
- Öğrencilere göre, dünya ile uyum içinde olunması için işletmeler tarafından sürdürülebilirlik raporlaması yapılması ileride zorunlu hale gelmelidir.

Çalışma sonuçlarına göre yapılabilecek öneriler şu şekildedir:

- Üniversitelerde, sürdürülebilirlik raporlaması dersi konulabilir, teorik olarak daha fazla bilgi verilebilir, konu ile ilgili seminer ve konferanslar artırılabilir, gerekirse ileride bu ders zorunlu olarak müfredata konabilir
- Sürdürülebilirlik raporlaması ile ilgili meslek mensuplarına eğitim verilmelidir
- Artık paydaşların ekonomik bilgiler ile yetinmeyip, çevresel ve sosyal faaliyetler ile ilgili de bilgi talep etmesi sonucu, işletmeler sürdürülebilirlik raporlaması yapmak durumunda kalacaklar ve ileride bu bir zorunlu hale gelebilecektir. Dünyayla uyumlu hale gelebilmek için işletmelerin sürdürülebilirlik raporlaması konusuna eğilmeleri gerekmektedir

7. Çalışmanın Sınırlılıkları

Çalışmada, frekans ve yüzde dağılımı, ortalamalar, t-testi, Kruksal Wallis ve Mann Whitney-U testleri gibi istatistiki yöntemlerle analizler yapılmıştır. İleriki çalışmalarda ortalamaların farklı değişkenlere göre farkı ve faktör analizleri gibi daha ayrıntılı analizler yapılabilir. Çalışmada kullanılan veriler sadece Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi İİBF’nde öğrenim gören öğrencilerden elde edilmiştir. Çalışmada anketlerden yola çıkarak sadece öğrenci görüşlerine yer verilmiştir. İleriki çalışmalarda örneklem büyüklüğü genişletilebilir ve öğrenciler dışında öğretimcilerin de görüşleri de alınabilir.

KAYNAKÇA

- Adebayo, E. (2000). *Corporate Social Responsibility Disclosure, Corporate Financial and Social Performance: An Empirical Analysis*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Nova Southeastern University.
- Ali , A., Murphy , H., & Nad, S. (2014). Hospitality Students’ Perceptions of Digital Tools for Learning and Sustainable Development. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 15, 1-10.
- Alonso, A. M., Navarrete, F., & Rodriguez, P. (2015). Corporate Social Responsibility Perception in Business Students as Future Managers: A Multifactorial Analysis. *Business Ethics*, 24(1), 1-17.
- Altınbay, A. (2007). Çevresel Maliyetlerin Raporlanması. *Akademik Bakış Dergisi*, 11.
- Anbar, A., Anbar, D., & Çorak, S. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Kurumsal Sosyal Sorumluluk Algılarının Ölçülmesi: Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Örneği. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 15(2), 119-139.
- Arlow, P. (1991). Personel Characteristics in College Students’ Evaluations of Business Ethics and Corporate Social Responsibility. *Journal of Business Ethics*, 10, 63-69.
- Atakan, M., & İşçioğlu, G. (2006). Türk Tüketicilerinin Bakış Açısıyla İşletmelerin Kurumsal Sosyal Sorumluluk Faaliyetleri. *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(32), 125-133.
- Balal, A. (2000). Environmental Reporting in Developing Countries: Empirical Evidence from Bangladesh. *Eco Management and Auditing*, 7(3), 114-121.
- Başar, A., & Başar, M. (2006). Sosyal Sorumluluk Raporlaması ve Türkiye'deki Durumu. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, 214-230.
- Bayraktar, T., & Güvenç, D. (2014). Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Kurumsal Sosyal Sorumluluk Algısını Belirleme Üzerine Bir Araştırma: Kandıra Meslek Yüksekokulu Örneği. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 5(2), 40-50.

Sürdürülebilirlik Raporlaması Hakkında Üniversite Öğrencilerinin Algı Düzeylerinin Ölçülmesi: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Örneği

- Biasutti, M., & Frate, S. (2016). A Validity and Reliability Study of the Attitudes Toward Sustainable Development Scale. *Environmental Education Research*, 23(2), 1-17.
- Borkowski, S., & Ugras, Y. (1998). Business Students and Ethichs: A Meta Analysis. *Journal of Business Ethics*, 17(11), 117-127.
- Chen, H., & Wang, X. (2011). Corporate Social Responsibility And Corporate Financial Performance in China: An Empirical Research From Chinese Firms. *Corporate Governance*, 11(4), 361-370.
- Cochran, P., & Wood, R. (1984). Corporate Social Responsibility and Financial Corporate Social Responsibility and Financial Performance. *Akademy of Management Journal*, 27(1), 42-56.
- Cormier, D., & Gordon, I. (2001). An Examination of Social and Environmental Reporting Strategies. *Accounting Auditing & Accountability Journal*, 14(5), 587-616.
- Corney, G., & Reid, A. (2007). Student Teachers' Learning about Subject Matter and Pedagogy in Education for Sustainable Development. *Environmental Education Research*, 13(1), 33-54.
- Çalışkan, A. (2012). Sürdürülebilirlik Raporlaması. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 1, 41-68.
- Çelik, S., Zeytinoğlu, E., & Akarım, Y. (2014). Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Finansal Performans Arasındaki İlişki: Borsa İstanbul Üzerine Bir Uygulama. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 18(1), 439-453.
- Çiftçioğlu, B., & Poroy, N. (2010). Sosyal Sorumluluk ve Bölümlere Göre Raporlama İlişkisini Anlamaya Yönelik Bir Araştırma. *İşletme ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 1, 83-99.
- Davey, H. (1982). *Corporate Social Responsibility Disclosure in New Zealand: An Empirical Investigation*. Working Paper, Massey University.
- Elias, R. (2004). An Examination of Business Students Perception of Corporate Social Responsibilities Before and After Bankruptcies. *Journal of Business Ethics*, 52, 267-281.
- Fidan, M. E., & Uysal, T. (2017). Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları Konusunda Üniversite Öğrencilerinin Algı Düzeylerinin Ölçülmesi: Bilecik Şeyh Edabali Üniversitesi Örneği. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 19(33), 24-35.
- Fleischman, R., & Schuele, K. (2006). Green Accounting: A Primer. *Journal of Accounting Education*, 24(1), 35-66.
- Griffin, J., & Mahon, J. (1997). The Corporate Social Performance and Corporate Financial Performance Debate: Twenty-five Years of Incomparable Research. *Business and Society*, 36, 5-31.
- Güven, E., & Aydoğdu, M. (2012). Çevre Sorunlarına Yönelik Farkındalık Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Öğretmen Adaylarının Farkındalık Düzeylerinin Belirlenmesi. *Journal of Teacher Education and Educators, Öğretmen Eğitimi ve Eğitimcileri Dergisi*, 1(2), 185-202.
- Ho, L., & Taylor, M. (2007). An Empirical Analysis of Triple Bottom Line Reporting and Its Determinates: Evidence from United States and Japan. *Journal of International Financial Management and Accounting*, 18(2), 123-150.
- Hotamışlı, M., Menteşe, A., Çağ, A., & Yörük, E. (2010). Kurumsal Sosyal Sorumluluk Bilinci: Afyon Kocatepe Üniversitesinde Karşılaştırmalı Bir Araştırma. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(34), 280-299.
- Hüssein, A., & Cankül, D. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Yeşil Pazarlama Faaliyetleri Kapsamında Çevreye İlişkin Davranışlarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 50-67.
- Idowu, S., & Tawlor, B. (2004). A Comparative Study of the Contents of Corporate Social Responsibility Reports of UK Companies. *Management of Environmental Quality: An International Journal*, 15(4), 420-437.
- İşseveroğlu, G. (2001). İşletmelerde Sosyal Sorumluluk Ve Etik. *Celal Bayar Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 8(2), 55-67.

Sürdürülebilirlik Raporlaması Hakkında Üniversite Öğrencilerinin Algı Düzeylerinin Ölçülmesi: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Örneği

- Joshi, P., & Gao, S. (2009). Multinational Corporate Social and Environmental Disclosures on Web Sites. *International Journal of Commerce & Management*, 19(1), 27-44.
- Kaya, U., & Karakaya, A. (2008). Sosyal Raporlama Anlayışının Muhasebe Meslek Mensupları Tarafından Algılanması Üzerine Ampirik Bir Çalışma. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 7(24), 153-170.
- Khalil, D., Ramzy, O., & Mostafa, R. (2013). Perception towards Sustainable Development Concept: Egyptian Students' Perspective. *Sustainability Accounting Management and Policy Journal*, 4(3), 307-327.
- Kılınç, A., & Aydın, A. (2013). Turkish Student Science Teachers' Conceptions of Sustainable Development: A phenomenography. *International Journal of Science Education*, 35(5), 731-752.
- Kolk, A., Walhain, S., & Wateringen, S. (2001). Environmental Reporting by the Fortune Global 250: Exploring the Influence of Nationality and Sector. *Business Strategy and the Environment*, 10(1), 15-28.
- Kraft, K. (1991). The Relative Importance of Social Responsibility in Determining Organizational Effectiveness: Student Responses. *Journal of Business Ethics*, 10, 179-188.
- Lamsa, A., Vehkaperä, M., Puttonen, T., & Pesonen, H. (2008). Effect of Business Education on Women and Men Studies' Attitudes on Corporate Responsibility in Society. *Journal of Business Ethics*, 82, 45-58.
- Margolis, J., & Walsh, J. (2003). Misery Loves Companies: Rethinking Social Initiatives by Business. *Administrative Science Quarterly*, 48, 268-305.
- McGuire, J., Sundgreen, A., & Schneeweis, T. (1988). Corporate Social Responsibility and Firm Financial Performance. *Academy of Management Journal*, 31(4), 854-872.
- McWilliams, A., & Siegel, D. (2000). Corporate Social Responsibility And Financial Performance: Correlation or Misspecification? *Strategic Management Journal*, 21(5), 603-609.
- Morçin, E. (2013). Kurumsal Sosyal Sorumluluk Nitelikleri Algısı: Çıldır Meslek Yüksekokulu Örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(9), 70-81.
- Morkoç, D., & Erdönmez, C. (2014). Sosyal Sorumluluk Kampanyalarına Yönelik Algı ve Tutumlar: ÇSBMYO Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Programı Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Ejovoc (Elektronik Journal of Vocational Collages)*, 4(3), 282-301.
- Nikel, J. (2007). Making Sense of Education Responsibly: Findings from a Study of Student Teachers' Understanding(s) of Education, Sustainable Development and Education for Sustainable Development. *Environmental Education Research*, 13(5), 545-564.
- Öksüz, B. (2014). Halkla İlişkiler ve Kurumsal Sosyal Sorumluluk İlişkisi: Halkla İlişkiler Öğrencilerinin Görüşlerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 8(3), 55-75.
- Özalp, İ., Tonus, Z., & Sarıkaya, M. (2008). İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencilerinin Kurumsal Sosyal Sorumluluk Algılamaları Üzerine Bir Araştırma. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 69-84.
- Pava, M., & Krausz, J. (1996). The Association Between Corporate Social Responsibility and Financial Performance: The paradox of Social Cost. *Journal of Business Ethics*, 15(3), 321-357.
- Roberts, R. (1992). Determinants of Corporate Social Responsibility Disclosure: An Application of Stakeholder Theory. *Accounting Organizations and Society*, 17(6), 595-612.
- Rosen, M. (2013). Engineering and Sustainability: Attitudes and Actions. *Sustainability*, 5, 372-386.
- Sammalisto, K., Sundström, A., Haartman, R., Holm, T., & Yao, Z. (2016). Learning about Sustainability What Influences Students' Self-Perceived Sustainability Actions after Undergraduate Education? *Sustainability*, 8(6), 510-526.

Sürdürülebilirlik Raporlaması Hakkında Üniversite Öğrencilerinin Algı Düzeylerinin Ölçülmesi: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Örneği

- Senal, S., & Ateş, B. (2012). Kurumsal Sürdürülebilirlik İçin Muhasebe Ve Raporlama. *Muhasebe ve Denetim Bakış*, 84.
- Sobczak, A., Debucquet, G., & Havard, C. (2006). The Impact on Higher Education on Students' and Young Managers' Perception of Companies and Corporate Social Responsibility: An Exploratory Analysis, Corporate Governance. *The European Journal for Business in Society*, 6(4), 463-474.
- Stray, S., & Ballantine, J. (2000). A Sectoral Comparison of Corporate Environmental Reporting and Disclosure. *Eco- Management and Auditing*, 7(4), 165-177.
- Sürmen, Y., & Aygün, D. (2005). İşletmelerde Sosyal Raporlama. *Muhasebe Finansman Dergisi*(26), 35-42.
- Şahin, E., Ertepinar, H., & Teksoz, G. (2012). University Students' Behaviors Pertaining to Sustainability: A Structural Equation Model with Sustainability Related Attributes. *International Journal of Environmental and Science Education*, 7(3), 459-478.
- Şendurur, U. (2018). Uluslararası Kültür ve Bilim Kongresi. *Özet metin kitabı* (s. 49). Ankara: www.ukbk.org.
- Şendurur, U., & Karacaer, S. (2017). Üçlü Sorumluluk Raporlaması: BIST 100 Endeksi Üzerinde BİR Araştırma. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(12), 897-930.
- Toker, H., & Tat, M. (2013). Sosyal Sorumluluk: Kamu ve Vakıf Üni-versiteleri Öğrencilerinin Sosyal Sorumluluğa İlişkin Bilgi Düzey-leri ve Algılarının Ölçülmesi. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 8(1), 34-56.
- Waddock, S., & Graves, S. (1997). The Corporate Social Performance Financial Performance Link. *Strategic Management Journal*, 18(4), 303-319.
- Wong, A., Long, F., & Elankumaran, S. (2010). Business Students Perception of Corporate Social Responsibility: The United States, China, and India. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 17, 299-310.
- Yılmaz, Z., & Şahin, Z. (2017). Muhasebe Dersi Alan Öğrencilerin Yeşil Muhasebe Konusundaki Algıları ve Farkındalıkları. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 110-122.